

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ І МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

«ПОГОДЖЕНО»

Декан факультету ТВППТ

Михайло ГИЛЬ

«__» _____ 2025 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО

«__» _____ 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

освітньо-професійна програма

«Біотехнології та біоінженерії»

для здобувачів другого освітньо-наукового рівня 1-о року

очної (денної) форми здобуття вищої освіти

на 2025-2026 навчальний рік

Освітній ступінь – Магістр

Галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво»

Освітня спеціальність G21 Біотехнологія та біоінженерія

Мова викладання – українська

Миколаїв

2025

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Біотехнології та біоінженерія», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 27.03.2025 р. (протокол №10), чинної згідно наказу по університету №41-О від 01.04.2025р.

Розробник програми: канд. юрид. наук, доцент Л.Ю. Прогонюк, Миколаївський національний аграрний університет.

Програма розглянута на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки МНАУ протокол № 11 від 13.06.2025 року.

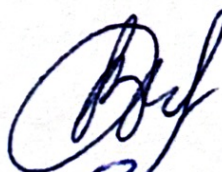
Завідувач кафедри
д-р екон. наук, професор

Альона КЛЮЧНИК

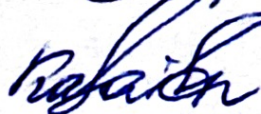
Схвалено науково-методичною комісією факультету МНАУ протокол № 10 від 24.06.2025 року.

Голова науково-методичної комісії
канд. екон. наук, доцент кафедри
економіки підприємства

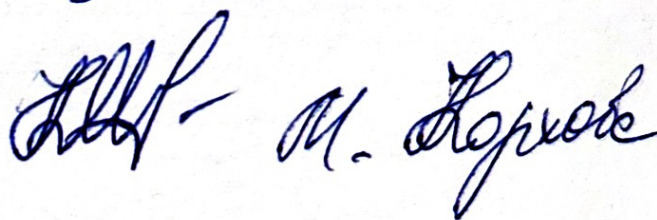

Ганна ТАБАЦКОВА

Гарант ОПП
кандид.с/г наук, доцента

Олена КАРАТЄЄВА

intellectual, creative activity determines the content and direction of socio-economic development of Ukraine.

With the transition from a planned to a market economy in Ukraine joining the international community has significantly increased role in economic and social development of the society of the results of intellectual (creative) labor rights, which include: invention, utility models, industrial designs, trademarks, geographical indications, varieties plants and breeds of animals, trade secrets, literary and artistic works, databases, computer programs, phonograms and videograms more. These and other results of intellectual labor are called "intellectual property rights" or "intellectual property."

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань: 16 Хімічна та біоінженерія

Освітня спеціальність: 162 «Біотехнології та біоінженерія»

Кваліфікація – магістр з біотехнологій та біоінженерії

Нормативна (або вибіркова) нормативна

Денна Форма

Семестр – 1

Кількість модулів – 1

Кількість змістовних модулів – 2

Загальна кількість годин – 90/3

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Лекції – 16 год/0,5

Практичні заняття – 16 год/0,5

Самостійна робота – 58 год/3

Форма підсумкова контрольного заходу – екзамен

Короткий опис:

Зміни у змістовному наповненні програми.

Передбачені неформальні освітні заходи.

Передбачені інформальні освітні заходи.

Можливості набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти.

Мовна підготовка - українська.

Форми навчання - денна.

Методи навчання – словесні та практичні методи.

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є вивчення та засвоєння студентами основних понять, інститутів, принципів та джерел правового регулювання відносин, пов'язаних із творчою, інтелектуальною діяльністю, як на національному, так і на міжнародному рівні. Цей навчальний курс покликаний сприяти поглибленому вивченню положень Цивільного кодексу України 2004 р. (книга IV), спеціального законодавства України про інтелектуальну власність: „Про авторське право і суміжні права”, „Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, „Про охорону прав на промислові зразки” та ін., які мають не тільки теоретичне, а й практичне значення.

Інтегральна компетентність:

ІК... Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біотехнології та біоінженерії, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності:

К06 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

К07. Здатність захищати інтелектуальну власність, зокрема патентувати винаходи у біотехнології.

К 10. Здатність розробляти та реалізувати комерційні та науково-технічні плани і проекти в галузі біотехнології з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включаючи технічні, виробничі, експлуатаційні, комерційні, правові, питання охорони праці і навколишнього середовища.

К 16. Здатність застосовувати проблемно-орієнтовані методи аналізу та оптимізації біотехнологічних процесів, управління виробництвом та мати навички практичного впровадження наукових робіт.

К 19. Здатність використовувати новітні досягнення у сфері сільськогосподарської біотехнології, знати перспективи їх використання.

Програмні результати навчання:

ПР01. Вміти здійснювати патентний пошук, знаходити та обробляти необхідну науково-технічну інформацію, самостійно складати заявки на винахід.

ПРН 02. Знати вітчизняне та міжнародне законодавство у сфері авторського права. Вміти захищати свою інтелектуальну власність та уникати порушення інтелектуальної власності інших осіб.

Передумови для вивчення дисципліни:

1. Правознавство.
2. Господарське право
3. Теорія держави та права
4. Трудове право

Очікувані результати навчання дисципліни

Завдання курсу:

Сформувати поняття інтелектуальної власності.

Ознайомитися з національним і міжнародним законодавством, що регулює відносини у сфері інтелектуальної власності, зокрема з підзаконними нормативними актами, що детально регламентують процедуру виявлення та охорони результатів творчості в Україні.

Вивчити історію виникнення авторського та суміжного права.

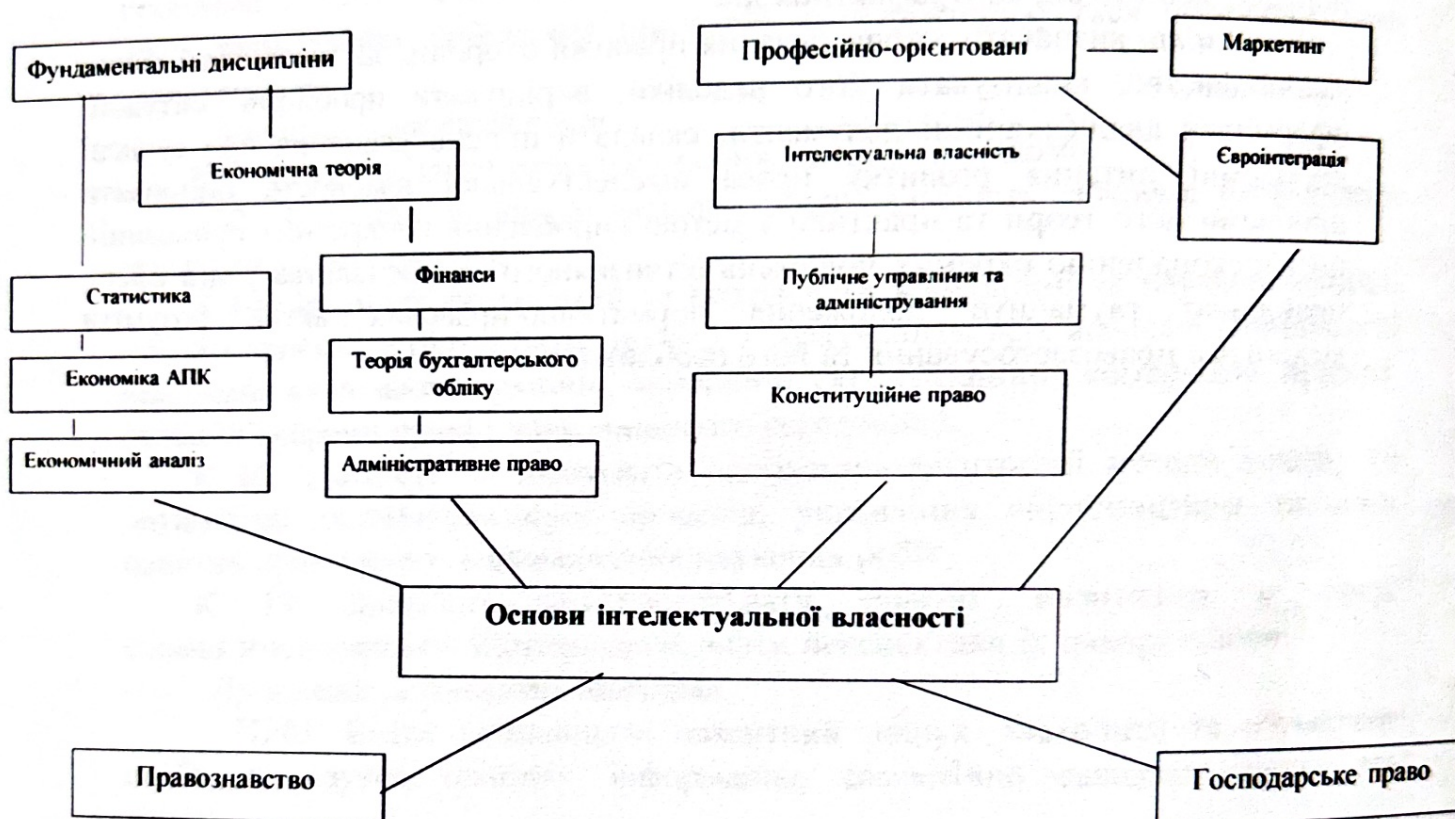
Визначити місце і роль інтелектуальної власності в економічному і соціальному розвитку держави.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати понятійний апарат права інтелектуальної власності, його систему й сутність, основні інститути та субінститути, особливості об'єктів та правового положення суб'єктів, порядок їх кваліфікації, правові форми використання майнових прав, розпорядження ними, підстави, способи та порядок захисту від контрафактних дій;

уміти визначати умови надання правової охорони, застосовувати чинне законодавство, аналізувати його недоліки, вирішувати проблемні ситуації, оформляти кваліфікаційні документи, складати цілісне уявлення про сучасні проблемні питання розвитку права інтелектуальної власності, оцінювати проблеми його теорії та практики з метою вироблення конкретних пропозицій по вдосконаленню окремих положень вітчизняного законодавства у цій сфері, правильно тлумачити положення нормативно-правових актів, розуміти механізми правозастосування та його особливості.

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

5. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Всього	Лекції	Практ. зан.	Сам. роб.	Види ауд. роботи	Форми контролю
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль №1 Інтелектуальна власність як право на результати творчої діяльності людини							
1	Поняття інтелектуальної власності	12	2	2	8	ЛК, ПЗ, ситуаційна задача	Тест № 1
3	Загальні положення про право інтелектуальної власності	14	2	2	10	ЛК, ПЗ, ситуаційна задача	Тест №2
	Всього за модулем №1		4	4	18		2 тести
Змістовий модуль №2 Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності							
4	Мета і принципи правової охорони	12	2	2	8	ЛК, ПЗ, аналіз ситуацій	Тест № 3
5	Охорона прав на об'єкти промислової власності	12	2	2	8	ЛК, ПЗ	Тест №4
6	Правова охорона нетрадиційних об'єктів ПІВ	12	2	2	8	ЛК, ПЗ, ситуаційний аналіз	Тест № 5
7	Охорона авторського права і суміжних прав	10	2	2	6	ЛК, ПЗ, ситуаційний аналіз	Тест №6
8	Економіка інтелектуальної власності	9	2	2	5	ЛК, ПЗ, рішення задач	
9.	Захист прав інтелектуальної власності та її призначення	9	2	2	5	ЛК, ПЗ, ситуаційна задача	Тест № 7
	Всього за модулем № 2		12	12	40		5 тестів
	Всього	90	16	16	58		7 тестів

При розгляді підстав виникнення прав на об'єкти інтелектуальної власності необхідно виділити два способи: виникнення права інтелектуальної власності та набуття права інтелектуальної власності.

Тема 2 .Загальні положення про право інтелектуальної власності.

Можна виділити наступні групи об'єктів права інтелектуальної власності,:

- об'єкти авторського права та суміжних прав, що межують з першими. До цієї групи відносять традиційні об'єкти авторсько-правової охорони – я наукові, літературні, художні твори. Українське законодавство відносить сюди також комп'ютерні програми та бази даних. До об'єктів суміжних прав належать виконання, фонограми та відеограми, передачі організацій мовлення;
- об'єкти промислової власності (об'єкти виключного права на результати творчої діяльності, використовувані у виробництві: винаходи, промислові зразки, корисні моделі, комерційна таємниця (ноу-хау);
- засоби індивідуалізації продукції, робіт, послуг (комерційні найменування, торговельні марки, географічні зазначення);
- нетрадиційні об'єкти інтелектуальної діяльності (сорти рослин і породи тварин, топографії інтегральних мікросхем).

Із практичної точки зору всіх суб'єктів права інтелектуальної власності можна поділити на дві групи — *первинних та вторинних суб'єктів права інтелектуальної власності*.

До **першої групи** належать первинні суб'єкти, які набули право інтелектуальної власності в результаті створення або державної реєстрації прав на об'єкт права інтелектуальної власності. До цієї групи слід, у першу чергу, віднести автора (творця), оскільки саме його інтелектуальний, творчий потенціал є тим джерелом, з якого народжується об'єкт права інтелектуальної власності. Тому саме за автором (творцем) законодавець закріплює і визнає, за загальним правилом, весь обсяг особистих немайнових і майнових прав інтелектуальної власності, що складають зміст права інтелектуальної власності.

Друга група суб'єктів права інтелектуальної власності — це вторинні суб'єкти права інтелектуальної власності. Вони самі нічого не створюють, але на підставі закону або договору набувають у встановленому порядку майнових прав інтелектуальної власності і, відповідно, визнаються суб'єктами права інтелектуальної власності.

Модуль 2 Охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності

Другий модуль складатиметься з шести тем, а саме: «Мета і принципи правової охорони», «Охорона прав на об'єкти промислової власності», «Правова охорона нетрадиційних об'єктів», «Охорона авторського і суміжних прав», «Економіка інтелектуальної власності», «Захист прав інтелектуальної власності».

Мета модуля: Визначення мети та принципів правової охорони, вивчити порядок набуття прав на інтелектуальної власності, критеріїв охороноздатності, дострокове припинення дії патенту та визнання його недійсним, термінів дії прав, розгляд сутності нематеріальних активів, їх ознак та видів; способів передачі прав на об'єкти інтелектуальної власності;

визначення особливостей і порядку виплат за користування ліцензіями; визначення теоретичних основ та методичних підходів до оцінки об'єктів інтелектуальної власності, розгляд основних етапів процесу оцінки; управління інтелектуальною власністю, визначити поняття, способи, засоби та способи захисту права інтелектуальної власності...

Основні поняття модуля: мета та принципи правової охорони, комерціалізація прав, способи комерціалізації, поняття патену, ліцензійний договір, нематеріальні активи, оцінка, підходи та методи оцінки вартості прав на ОІВ, авторське право, патентне право, суміжні права, об'єкти промислової власності.

Студент повинен знати: основні поняття модуля

Студент повинен вміти:

- визначати вид результату творчої діяльності та його відповідність вимогам, встановленим у законодавстві;
- складати та оформляти договірні документи про передачу та ліцензування прав, що витікають з охоронних документів,
- визначати вартість права на об'єкти інтелектуальної власності;
- визначати і фіксувати факт порушення прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти промислової власності;
- володіти термінологією, понятійним апаратом науки, загальнонауковою та правничою методологією, користуватися спеціальною юридичною літературою, вміти застосовувати норми права при моделюванні способів розв'язання конкретних юридичних ситуацій та рішенні задач;
- складати цілісне уявлення про сучасні проблемні питання розвитку права інтелектуальної власності, оцінювати проблеми його теорії та практики з метою вироблення конкретних пропозицій по вдосконаленню окремих положень вітчизняного законодавства у цій сфері;
- правильно тлумачити положення нормативно-правових актів, розуміти механізми правозастосування та його особливості.

Обрані методи: лекція, практичне заняття, тестування, самостійні завдання.

Тема 3. Мета і принципи правової охорони.

Мета правової охорони. Принципи правової охорони об'єктів інтелектуальної власності. Мета правової охорони – створити правовий механізм законного запобігання можливості актів „паразиткування”, тобто безплатного використання прав на ОІВ третіми особами з комерційною метою. Суть правової охорони ОІВ полягає у тому, що автор ОІВ отримує від держави виключні права на ОІВ, як правило, на визначений термін. Обсяг цих прав регламентується охоронним документом, що видається власнику прав на ОІВ. Власник, отримавши охоронний документ, відчуває себе впевнено, тому що його права охороняються законом, тобто державою. Тепер він може розкрити зміст свого ОІВ для всіх, щоб вони мали змогу використовувати його на

законних умовах, тобто виключно за дозволом власника прав з обов'язковим відрахуванням йому винагороди за такий дозвіл.

Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності

Необхідність правової охорони об'єктів інтелектуальної власності. Набуття прав на винаходи і корисні моделі. Варіанти рішень стосовно правової охорони. Умови патентоспроможності винаходу (корисної моделі). Порядок патентування. Строк дії патенту. Дострокове припинення дії патенту. Права власника патенту.

Набуття прав на промисловий зразок та географічне зазначення. Порядок отримання охоронного документу на промисловий зразок. Порядок отримання права на географічне зазначення. Набуття прав на торговельну марку. Порядок отримання охоронного документу на торговельну марку.

Тема 5 Охорона прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності

Охорона прав на сорти рослин, породи тварин, топографії інтегральних мікросхем, комерційні тасмниці, наукові відкриття. Науковим відкриттям згідно зі ст. 457 ЦК України є встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей і явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання. Наукові відкриття названі серед об'єктів інтелектуальної власності у ст. 2 Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, підписаної у Стокгольмі 14 липня 1967 року. Їм присвячено також Женевський договір про міжнародну ресстрацію наукових відкриттів, підписаний 7 квітня 1978 р. Об'єктом відкриття можуть виступати закономірності, властивості та явища матеріального світу. Наукові відкриття можуть здійснюватися лише у галузях природничих наук. Введення особливої правової охорони комерційної тасмниці зумовлене необхідністю охороняти законні інтереси учасників товарного обороту, які витрачають час, сили та кошти на розробку і впровадження передових технологій і методів ведення бізнесу, що їх не завжди можна захистити традиційними способами правової охорони. У структурі ЦК України норми, що стосуються комерційної тасмниці як об'єкта права інтелектуальної власності, зосереджені у главі 46 „Право інтелектуальної власності комерційну тасмницю”. До джерел правового регулювання відносин у цій сфері можна віднести також ГК України (ст. 162), закони України „Про інформацію”, „Про науково-технічну інформацію”, „Про захист від недобросовісної конкуренції”.

Тема 6 Охорона об'єктів авторського права і суміжних прав

Джерела права. Авторське право і суміжні права. Форми охорони авторських прав. Терміни охорони прав авторів. Охорона суміжних прав. *Авторське право* - це один з інститутів цивільного права, що регулює особисті немайнові та майнові відносини, пов'язані зі створенням і використанням творів літератури, науки і мистецтва, що мають творчий характер та виражені в будь-

якій об'єктивній формі (письмовій, усній, відеозапис тощо), щоб його можна було б сприймати, відтворювати. В об'єктивному розумінні авторське право як різновид права інтелектуальної власності, є цивільно-правовим інститутом, який регулює певну зовнішню і внутрішню споріднену категорію відносин, пов'язаних зі створенням і використанням творів науки, літератури і мистецтва.

У суб'єктивному розумінні авторське право - це сукупність прав, які належать конкретному автору або його правонаступникам та іншим суб'єктам авторського права, у зв'язку зі створенням і використанням твору науки, літератури і мистецтва. При розгляді питання про підстави виникнення суміжних прав необхідно враховувати, що ЦК України не передбачає процедури закріплення виникнення та здійснення суміжних прав. Ст. 451 ЦК України вказує на те, що суміжне право виникає у результаті факту виконання твору, виробництва фонограми або відеограми, оприлюднення програми (передачі) організації мовлення. Отже, можна говорити про те, що суміжні права виникають при створенні суміжного об'єкта автоматично, і для цього не потрібне виконання будь-яких дій або дотримання будь-яких формальностей. Не вимагають цього і для їхнього здійснення. Також необхідно розкрити зміст та сутність суміжних прав. Слід приділити особливу увагу підставам обмеження прав виконавців, виробників фонограм, відеограм та організацій мовлення. Суб'єкти суміжних прав також наділяються особистими немайновими та майновими правами інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав, які в свою чергу поділяються на виключні та не виключні. Студенту слід чітко відрізняти виключні суміжні права від не виключних.

Тема 7 Економіка інтелектуальної власності.

Особливості права інтелектуальної власності як товару. Інтелектуальна власність як нематеріальний актив. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності. Мета і основні способи комерціалізації. Поняття інтелектуального капіталу. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у власному виробництві. Внесення інтелектуальної власності до статутного капіталу підприємства. Уступка прав на об'єкти інтелектуальної власності. Передача прав на об'єкти інтелектуальної власності: за ліцензійним договором, за договором комерційної концесії, за договором лізингу. Суть торгівлі ліцензіями. Види ліцензій. Ліцензійні договори. Оцінка вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Випадки, в яких необхідно визначати вартість. Підходи до визначення вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Витратний підхід, порівняльний підхід, дохідний підхід. Методи оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності. Зв'язок між підходами і методами. Алгоритм розрахунку вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. Управління правами інтелектуальної власності. Життєвий цикл об'єкта інтелектуальної власності. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі його створення. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі набуття прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі використання прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на

етапі захисту прав. Управління об'єктом інтелектуальної власності на етапі утилізації.

Тема 8. Захист прав інтелектуальної власності.

Юрисдикційна форма захисту. Неюрисдикційна форма захисту. Види порушення прав, що розглядаються в адміністративно-правовому порядку. Захист прав інтелектуальної власності у відповідності до кодексу України про адміністративні правопорушення. Захист від недобросовісної конкуренції. Захист прав при переміщенні через митний кордон України контрафактних товарів.

Цивільно-правовий порядок захисту прав. Порядок захисту порушених прав, встановлений кримінальним законодавством. Відповідальність за порушення прав, що передбачена Кримінальним кодексом України.

6.4. ПЕРЕЛІК ТА ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Поняття інтелектуальної власності (2 год.)

1. Поняття інтелектуальної діяльності та її результату.
2. Творча діяльність. Результати творчої діяльності.
3. Поняття інтелектуальної власності та її значення в сучасному суспільстві.
4. Власність та її види. Відмінності інтелектуальної власності від інших видів власності?
5. Право власності і право інтелектуальної власності: особливості та відмінності.
6. Правова природа особистих немайнових прав інтелектуальної власності?
7. Зміст майнових прав інтелектуальної власності?

Тема 2. Загальні положення про інтелектуальну власність (2 год.)

1. Розкрийте поняття об'єктів права інтелектуальної власності.
2. Охарактеризуйте об'єкти авторського права.
3. Різновиди суміжних прав.
4. Розкрийте поняття та зміст патентного права.
5. Об'єкти патентного права.
6. Охарактеризуйте нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.
7. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 3. Мета і принципи правової охорони (2 год.)

1. Мета правової охорони. Переваги правової охорони ОІВ для право власника.
2. Сутність правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.
3. Різниця між правовою охороною і правовим захистом ОІВ.
4. Поняття патенту та його види.

5. Право на патент та його суб'єкти.
6. Заявка на видачу патенту. Основні вимоги такої заявки.
7. Дата подання заявки. Визначіть пріоритет заявки.
8. Характеристика експертизи заявки.
9. Порядок видачі патенту.
10. Система державної охорони інтелектуальної власності.
11. Основні завдання та функції Державного департаменту інтелектуальної власності.
12. Охарактеризуйте діяльність органів державної влади, яка пов'язана зі сферою інтелектуальної власності.

Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності (2 год.)

1. Промислова власність: сфера застосування, види об'єктів та критерії охороноздатності.
2. Засоби індивідуалізації продукції, робіт, послуг: ознаки та критерії охороноздатності:
 - суть права на комерційне найменування, суб'єкти, їхні майнові права на використання, припинення права;
 - функції торгівельної марки, обсяг правової охорони, позначення, які не можуть бути зареєстровані як торговельна марка;
 - види географічних зазначень, функції, права та обов'язки, що впливають з реєстрації географічного зазначення, підстави для визнання недійсним та припинення правової охорони.
3. Взаємовідносини суб'єктів права промислової власності: права, порядок передачі майнових прав.

Тема 5. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (2 год.)

1. Характеристика компонування інтегральних мікросхем (ІМС):
 - придатність та засвідчення набуття прав інтелектуальної власності на компонування інтегральних мікросхем;
 - суб'єкти та їхні майнові права інтелектуальної власності на ІМС, строк чинності, визначення права недійсним.
2. Регулювання відносин щодо раціоналізаторської пропозиції в Україні:
 - поняття, об'єкти та суб'єкти права на раціоналізаторську пропозицію;
 - оформлення прав на раціоналізаторську пропозицію, видача свідоцтва;
 - використання, порядок та підстави виплати винагороди за раціоналізаторську пропозицію.
3. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин:
 - умови та порядок набуття права на сорт рослин, суб'єкти права;

- порядок державної реєстрації сорту рослин, породи тварин;
- види прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, припинення чинності майнового права на сорт та визнання його недійсним.

4. Загальна характеристика інституту комерційної таємниці:

- поняття та ознаки комерційної таємниці, види інформації, що не можуть становити комерційну таємницю;
- суб'єкти та їхні майнові права на комерційну таємницю;
- способи одержання та охорона комерційної таємниці органами державної влади.

5. Право інтелектуальної власності н наукове відкриття:

- поняття та суб'єкти наукового відкриття;
- процедура оформлення прав на наукове відкриття;
- особисті немайнові та майнові права автора на наукове відкриття.

Тема 6. Авторське право і суміжні права. (2 год.)

1. Поняття, об'єкти та суб'єкти авторського права. Виникнення авторського права та умови надання правової охорони. Твори, які не є об'єктами авторського права.

2. Права авторів: особисті немайнові права, майнові права, права на службові твори, права співавторів. Обмеження та передача авторських прав.

3. Суміжні права: поняття, об'єкти та суб'єкти. Виникнення суміжних прав та умови надання правової охорони.

4. Права на об'єкти суміжних прав: особисті немайнові права, майнові права виконавців, виробників фонограм (відеограм), організацій мовлення. Відчуження та передача суміжних прав.

5. Терміни дії авторського права та суміжних прав. Перехід об'єктів авторського права у суспільне надбання.

Тема 7. Економіка інтелектуальної власності (2 год.)

1. Права на об'єкти інтелектуальної власності як товар.

2. Визначення та ознаки нематеріальних активів.

3. Порядок постановки об'єкту інтелектуальної власності на бухгалтерський облік.

4. Поняття і способи комерціалізації інтелектуальної власності.

5. Ліцензійний договір: структура, права й обов'язки сторін. Види ліцензійних договорів.

6. Порядок і методи оцінки прав на об'єкти інтелектуальної власності.

7. Управління правами інтелектуальної власності на різних етапах існування об'єкту інтелектуальної власності.

Тема 8. Захисту прав інтелектуальної власності та її призначення.(2 год.)

1. Система захисту прав інтелектуальної власності та її призначення.

2. Форми захисту права інтелектуальної власності.

претендував на частину майнових і стверджував, що на основі його інтелектуального потенціалу ТОВ успішно здійснювало свою діяльність, не мало боргів, співзасновникам виплачувались вчасно дивіденти. Але загальні збори відмовили в його вимозі, і він передав спір на розгляд суду.

Яке рішення повинен винести суд?

Які особливості інтелектуальних прав?

На цьому прикладі поясніть природу права інтелектуальної власності та їх види. Чи можна в якості статутних внесків вносити права інтелектуальної власності? (1 год.)

Тема 2. Загальні положення про інтелектуальну власність (4 год.)

Підготувати повідомлення з теми „Міжнародна система інтелектуальної власності” (2 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Характеристика сутності та структури промислової власності. (2 год.)

Питання для самоперевірки

1. Що таке інтелектуальна власність? Дайте визначення.
2. Назвіть складові матеріального права на об'єкти права інтелектуальної власності.
3. У чому полягає відміна права власності на об'єкти інтелектуальної власності від права власності на матеріальні об'єкти власності?
4. У чому полягає відміна особистого (морального) права на об'єкт інтелектуальної власності від майнового права на нього?
5. Чи всі результати інтелектуальної (творчої) діяльності є об'єктами інтелектуальної власності. Так чи ні?
6. Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом технічної творчості? Яку назву носить ця група об'єктів і чому?
7. Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом художньої творчості?
8. З яких двох груп складається право інтелектуальної власності?

Тема 3. Мета і принципи правової охорони (8 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Гносеологічні аспекти становлення та розвитку системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні. (2 год.)
2. Охарактеризуйте патентне відомство як учасника патентних відносин. (2 год.)

Вирішити практичні завдання:

Завдання 1. До юридичної фірми з захисту інтелектуальної власності «Крилов і Партнери» звернулась громадянка Мірошніченко, яка, на її думку, здійснила наукове відкриття, що описала у рукописі наукової праці з фізики. Громадянка Мірошніченко бажала отримати консультацію з приводу можливості отримання правової охорони результатів своєї творчої діяльності.

Підготуйте відповідь юрисконсульта фірми, звернувши увагу на такі питання:

1. Що може бути в даному випадку об'єктом правового захисту?
2. Які особисті та майнові права виникають у громадянки Мірошниченко і в силу яких юридичних фактів?
3. Якими мають бути дії громадянки Мірошниченко для отримання правової охорони своєї інтелектуальної власності?
4. Який державний орган вирішує питання охорони авторських прав на території України?
5. Вкажіть межі надання правової охорони на об'єкти інтелектуальної власності громадянки Мірошниченко. (2 год.)

Завдання 2. Група «ВВ» уклала з рекординговою компанією договір про випуск свого альбому. Через деякий час продюсер групи знайшов у магазині створений цією рекординговою компанією музичний збірник, до якого було включено окремі пісні групи «ВВ». Питання щодо можливості включення пісень групи до музичних збірок у договорі між групою та рекординговою компанією врегульовані не були.

1. Чи відносяться правовідносини, що склалися між групою та рекординговою компанією в результаті укладення договору, до авторських?
2. Чи мала право рекордингова компанія використовувати пісні групи при укладанні музичної збірки?
3. Які дії повинен вчинити продюсер для захисту інтересів групи?
4. Які вимоги має право висувати група? (2 год.)

Завдання 3. Громадянин Савченко, не будучи за професією

Тема 4. Охорона прав на об'єкти промислової власності (8 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Ноу-хау як специфічний об'єкт інтелектуальної власності. (1 год.)
2. Винахід та корисна модель: спільне та відмінне. (1 год.)

Питання і практичні завдання:

1. Продукт та процес як об'єкт винаходу.
2. Які можуть бути види промислового зразку?
3. Якими правами наділені патентні повірені?
4. В чому сутність експертизи на винахід, корисну модель, промисловий зразок?
5. Куди треба звернутися для отримання патенту?
6. Хто має право на отримання патенту?
7. Яким чином визначається відповідність винаходу винахідницькому рівню?
8. Яким чином встановлюється пріоритет заявки?
9. Чи може бути анульований патент?
10. Визначте нормативно-правову базу регулювання відносин в сфері комерційного найменування в Україні.
11. Визначте функції комерційного найменування.

3. Способи захисту права інтелектуальної власності.
4. Цивільно-правові та господарсько-правові способи захисту права інтелектуальної власності.
5. Кримінально-правовий порядок захисту права інтелектуальної власності.
6. Адміністративно-правовий порядок захисту права інтелектуальної власності.

1.

Всього

16 год

6.5. ТЕМИ, ФОРМА КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗАВДАНЬ, ЯКІ ВИНЕСЕНІ НА САМОСТІЙНЕ ОБОВ'ЯЗКОВЕ ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота по курсу «Інтелектуальна власність» складає 56 год та включає: вивчення теоретичних питань за конспектами, підручниками, науково-методичним матеріалом, для виконання індивідуальних завдань

Тема 1. Поняття інтелектуальної власності (4 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Методи правового регулювання, які використовуються при регулюванні суспільних відносин у сфері інтелектуальної, творчої діяльності. (1 год.)
2. Обмеження права інтелектуальної власності передбаченні чинним законодавством. (1 год.)

Вирішити ситуації:

Завдання 1. СПД Р. звернувся з позовом до Господарського суду про визнання його автором фотокартки із зображенням міського парку, опублікованою у рекламно-інформаційній газеті, засновником якої є СПД М., і стягнути з СПД М. 8200 грн. компенсації за порушення авторського права та 10 000 грн. моральної шкоди.

Чи підвідомча дана справа господарському суду? (1 год.)

Завдання 2. При заснуванні товариства з обмеженою відповідальністю „Поліс” Шевченко в якості статутного внеску вніс свої права інтелектуальної власності – рукопис книг „Типові форми договорів у підприємницькій діяльності”, свої знання та професійні якості по організації та легалізації господарських товариств, оцінивши їх у 25 відсотків статутного доходу. Інші 75 відсотків були внесені іншими засновниками товариства з обмеженою відповідальністю „Поліс”. При цьому це було закріплено установчим договором та статутом. Товариство було у встановленому порядку зареєстровано і здійснювало свою статутну діяльність на протязі трьох років, після чого припинило діяльність. За той час вищезгадана книга хоча і була видана, але внаслідок її низького змістовного рівня та суттєвих помилок не реалізувалась. Співзасновники вимагали повернення їм їх внесків відповідно до внесених грошових та майнових внесків, їх розміру та форм. Шевченко також

12. Які з приведених нижче географічних вказівок є найменуваннями місць походження товарів:

- шампанське
- швейцарський сир
- криковські вина
- тульський пряник
- китайський фарфор
- коньяк

13. Підгрупи торговельних марок. Міжнародна марка.

14. Визначте порядок видачі свідоцтва на торговельну марку.

15. Визначте умови припинення дії свідоцтва на торговельну марку та визнання його недійсним.

16. Порівняйте визначення географічне зазначення та торговельної марки.

17. Як здійснюється охорона однакових географічних зазначень. (6 год.)

Тема 5. Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (8 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Характеристика об'єктів наукового відкриття. (2 год.)

2. Одержання правової охорони на компонування ІМС в іноземних державах. (3 год.)

Завдання 3. Податкова інспекція м. Євпаторія у червні 1999 р. порушила справу проти ТОВ «Ремпобуттехніка» про порушення законодавства про трансляцію програм мовлення через кабельну мережу колективного користування. У процесі провадження у справі було виявлено, що ТОВ спеціалізувалося на наданні послуг із колективного телебачення. Воно провело кабельну мережу, встановило спеціальну апаратуру, потужну антену і транслювало передачі інших телекомпаній, кінофільми та відеофільми, іншу відеопродукцію не маючи на те дозволів від виробників відеограм і телестудій.

Справа у квітні 2001 р. була передана до суду і в жовтні цього ж року розглянута Міським судом м. Євпаторія.

Потерпівші від дій ТОВ фізичні та юридичні особи цивільного позову не заявляли.

Які факти мають значення для правильної кваліфікації дій ТОВ?

Якими нормативними актами слід керуватися при веденні справи?

Яке рішення повинен винести суд? (3 год.)

Тема 6. Авторське право і суміжні права. (6 год.)

Рішення тесту № 6. (1 год.)

Вирішення ситуаційної задачі (1 год.)

Питання і практичні завдання:

1. У чому зміст права автора на авторське ім'я, авторство, оприлюднення твору та його відкликання. Права на захист репутації автора.

2. Розкрийте зміст майнових прав автора: на відтворення, імпорт, публічний показ, на надання в тимчасове користування та інші

3. Норми якого інституту права інтелектуальної власності застосовні для забезпечення правової охорони в наступних ситуаціях:

- фізична особа склала вірш;
- виконавець бажає випустити відео- і аудіокасети свого виконання;
- винайдений новий спосіб консервації продуктів;
- комерційна фірма хоче отримати право на використання створеною нею оригінальної упаковки;

• компанія турбується про те, щоб ніхто не міг використовувати при виробництві товарів її логотип.

4. Чи є об'єктом інтелектуальної власності диплом про вищу освіту?

5. Якщо громадянин України створив художній твір, які заходи необхідно зробити, щоб придбати на нього авторські права?

6. Чи є правомірним приготування блюд по рецептах з кулінарної книги або виготовлення моделі літака по кресленнях із спеціального журналу?

7. Чи виникають авторські права на фотографічні знімки, зроблені не професійним художником?

8. Які права виникають у наступних осіб:

- режисера – постановника спектаклю
- диригента
- виконавця музичного твору
- композитора?

9. У яких випадках виконавець втрачає право на розповсюдження запису свого виконання?

10. Хто вважається виробником фонограми? (4 год.)

Тема 7. Економіка інтелектуальної власності (10 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Право автора на плату за використання його твору. (2 год.)

2. Роль стандартів Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності щодо наявності, обсягу та використання авторських прав.(2 год.)

3. Охарактеризуйте суб'єктів та об'єктів ліцензійних угод.(2 год.)

4. Класифікація ліцензійних угод (2 год.)

5. Франчайзинг як спосіб ліцензування товарних знаків (2 год.)

6. Проблеми використання зарубіжного досвіду комерціалізації інтелектуальної власності в Україні.

Тема 8. Захисту прав інтелектуальної власності та її призначення.(10 год.)

Теми рефератів та доповідей

1. Характеристика законодавства України щодо захисту права інтелектуальної власності. (2 год)

2. Характеристика понять „збитки за порушення права інтелектуальної власності” та „моральна шкода за порушення права інтелектуальної власності”. (3 год.)

1. Форми організації діяльності з реалізації інновацій. Державне підтримка інноваційного бізнесу (2 год.).

2. Проблеми використання нематеріальних активів підприємствами України (2 год.).

3. Продаж ліцензій. Платежі за використання ліцензій: їх види та особливості розрахунку розмірів винагороди (1 год.).

7. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ

Форма підсумкового контролю – залік.

Питання для практичних занять

1. Що таке інтелектуальна власність? Дайте визначення.
2. Назвіть складові матеріального права на об'єкти права інтелектуальної власності.
3. У чому полягає відміна особистого (немайнового) права на об'єкт інтелектуальної власності від майнового права на нього?
4. Чи всі результати інтелектуальної (творчої) діяльності є об'єктами інтелектуальної власності? Так чи ні?
5. Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом технічної творчості? Яку назву носить ця група об'єктів і чому? Які об'єкти інтелектуальної власності є результатом художньої творчості?
6. З яких двох груп прав складається право інтелектуальної власності?
7. Що таке "копірайт" і що він охороняє?
8. Який термін охорони винаходів в Україні? Який термін охорони авторського (майнового) права в Україні? Який термін охорони немайнових (особистих) прав авторів в Україні?
9. Що стало причиною появи Статуту королеви Анни - першого закону про копірайт?
10. Наведіть основні переваги і недоліки системи охорони інтелектуальної власності в СРСР.
11. Яким Законом України вперше результати інтелектуальної власності були визнані об'єктами права власності? Коли в Україні був прийнятий пакет законів, що склав основу спеціального законодавства у сфері інтелектуальної власності? Назвіть ці закони.
12. Які ви знаєте об'єкти промислової власності? Перерахуйте нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.
13. Які результати творчої діяльності відносяться до об'єктів авторського права, а які – до об'єктів суміжних прав?
14. Що таке винахід, корисна модель, промисловий зразок?
15. Яку функцію виконує торговельна марка?
16. У чому полягає різниця між об'єктами авторського права і суміжних прав?
17. Хто може бути суб'єктами інтелектуальної власності? Чи є в Україні держава суб'єктом права інтелектуальної власності?
18. Які складові системи інтелектуальної власності в Україні ви знаєте?
19. Які ви знаєте громадські організації у сфері інтелектуальної власності?
20. Що представляє собою міжнародна система інтелектуальної власності? Скільки діє міжнародних договорів, що адмініструються ВОІВ, і до скількох із них приєдналася Україна? Назвіть по три основних міжнародних договори, що відносяться до об'єктів промислової власності та до об'єктів авторського права і суміжних прав.

21. Який статус і яка структура Всесвітньої організації інтелектуальної власності? Які функції виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності?
22. Яка мета правової охорони? У чому полягає сутність правової охорони об'єктів інтелектуальної власності? Які переваги дає правова охорона ОІВ правовласнику?
23. В чому полягає різниця між правовою охороною і правовим захистом ОІВ?
24. Які принципи правової охорони ОІВ? У чому полягає принцип охороноспроможності ОІВ? У чому полягає принцип виключності прав на ОІВ?
25. Що таке патент? У чому полягає процедура надбання прав на винахід?
26. Що є об'єктом винаходу, корисної моделі, промислового зразка?
27. Які критерії охороноздатності для винаходів, корисних моделей і промислових зразків?
28. У чому полягає критерій новизни для винаходу?
29. У чому полягає процедура правової охорони об'єктів промислової власності? Які терміни правової охорони об'єктів промислової власності?
30. На основі яких підстав дія охоронного документу на об'єкт промислової власності може достроково припинятися цілком чи частково?
31. В чому полягає правова охорона раціоналізаторської пропозиції?
32. Які об'єкти інтелектуальної власності охороняються авторським правом, а які – суміжними правами? Який термін правової охорони об'єктів суміжних прав?
33. Чи має силу патент України на території інших держав? В чому полягає процедура набуття прав громадянами України на об'єкти промислової власності за кордоном? У відповідності до яких конвенцій здійснюється охорона авторських і суміжних прав у світі?
34. Чому існують відмінності між юридичним і економічним термінами служби об'єкта права інтелектуальної власності?
35. Які Ви знаєте основні способи комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності?
36. Які Ви знаєте види ліцензійних договорів, ліцензійних платежів?
37. У чому полягає різниця між правовою охороною і правовим захистом інтелектуальної власності?
38. Назвіть, будь-ласка, які Ви знаєте категорії спорів щодо права інтелектуальної власності?
39. Дайте, будь-ласка, характеристику юрисдикційної і неюрисдикційної форм захисту права інтелектуальної власності.
40. В яких органах здійснюється загальний порядок захисту права інтелектуальної власності? В яких органах здійснюється спеціальний порядок захисту права інтелектуальної власності?
41. Спори між якими суб'єктами права інтелектуальної власності розглядаються в господарських судах? Спори між якими суб'єктами права інтелектуальної власності розглядаються в судах загальної юрисдикції? У чому полягає адміністративний порядок захисту права інтелектуальної власності?
42. Які існують типові види адміністративних стягнень за порушення права інтелектуальної власності? У чому полягає цивільно-правовий спосіб захисту права інтелектуальної власності?
43. Що може вимагати власник права на об'єкт інтелектуальної власності від порушника при розгляді спору у судовому порядку?
44. Який термін позову існує для застосування цивільно-правових санкцій за порушення права інтелектуальної власності?
45. Коли настає кримінальна відповідальність за порушення права інтелектуальної власності? Який максимальний розмір штрафу за порушення права інтелектуальної власності може бути визначений в рамках кримінальної відповідальності і на чию користь перераховуються ці кошти за рішенням суду? Який максимальний термін позбавлення волі передбачений законодавством України за порушення права інтелектуальної власності?

Питання для проміжного контролю

1. Поняття права інтелектуальної власності. Відмінності об'єктів права інтелектуальної власності від об'єктів права власності.
2. Інститути права інтелектуальної власності. Їх коротка характеристика.
3. Особисті і майнові права суб'єктів інтелектуальної власності.
4. Способи і порядок захисту патентних прав.
5. Умови патентоспроможності винаходу.
6. Права й обов'язки патентовласника: поняття і характеристика.
7. Комерціалізація інтелектуальної власності як складова обігу інтелектуального капіталу.
8. Поняття, об'єкти та суб'єкти авторського права. Виникнення авторського права та умови надання правової охорони.
9. Охорона об'єктів промислової власності. Патенти: види, умови надання, терміни дії.
10. Ліцензійний договір: структура, права й обов'язки сторін. Види ліцензійних договорів.
11. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Оформлення раціоналізаторської пропозиції.
12. Порівняйте визначення географічне зазначення та торговельної марки.
13. Поняття та види промислових зразків. Оформлення промислового зразка.
14. Суб'єктивні суміжні права, їх зміст і межі.
15. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
16. Розкрийте поняття об'єктів права інтелектуальної власності?
17. Які органи, що входять до системи державної охорони інтелектуальної власності, ви можете назвати?
18. Розкрийте спільні та відмінні ознаки авторського та патентного прав.
19. Які об'єкти інтелектуальної власності охороняють авторським правом? Які твори не є об'єктом авторського права?
20. Співавторство. Види співавторства.
21. Охарактеризуйте сутність та структуру промислової власності.
22. Чим відрізняється винахід і корисна модель?
23. Розкрийте найважливіші характеристики промислового зразка як об'єкта інтелектуальної власності.
24. Назвіть умови реєстрації торговельної марки.
25. Чим відрізняється „комерційне найменування” від „торговельної марки”.
26. Назвіть випадки припинення чинності патенту. В яких випадках патент визнається недійсним?
27. Охарактеризуйте сутність та призначення найменувань місць походження товарів.
28. Чим відрізняється наукове відкриття від винаходу

29. Які ознаки характеризують охороноздатність раціоналізаторської пропозиції.
30. Як відбувається оформлення прав на раціоналізаторську пропозицію.
31. У чому особливість охорони топологій інтегральних мікросхем.
32. Охарактеризуйте комерційну таємницю як об'єкт інтелектуальної власності.
33. У чому полягають критерії охороноздатності сорту рослин, породи тварин. Який строк чинності прав на сорт рослин, породи тварин.

7.1. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

34. Поняття права інтелектуальної власності. Відмінності об'єктів права інтелектуальної власності від об'єктів права власності.
35. Інститути права інтелектуальної власності. Їх коротка характеристика.
36. Особисті і майнові права суб'єктів інтелектуальної власності.
37. Способи і порядок захисту патентних прав.
38. Умови патентоспроможності винаходу.
39. Права й обов'язки патентовласника: поняття і характеристика.
40. Комерціалізація інтелектуальної власності як складова обігу інтелектуального капіталу.
41. Поняття, об'єкти та суб'єкти авторського права. Виникнення авторського права та умови надання правової охорони.
42. Охорона об'єктів промислової власності. Патенти: види, умови надання, терміни дії.
43. Ліцензійний договір: структура, права й обов'язки сторін. Види ліцензійних договорів.
44. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Оформлення раціоналізаторської пропозиції.
45. Порівняйте визначення географічне зазначення та торговельної марки.
46. Поняття та види промислових зразків. Оформлення промислового зразка.
47. Суб'єктивні суміжні права, їх зміст і межі.
48. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
49. Розкрийте поняття об'єктів права інтелектуальної власності?
50. Які органи, що входять до системи державної охорони інтелектуальної власності, ви можете назвати?
51. Розкрийте спільні та відмінні ознаки авторського та патентного прав.
52. Які об'єкти інтелектуальної власності охороняють авторським правом? Які твори не є об'єктом авторського права?
53. Співавторство. Види співавторства.
54. Охарактеризуйте сутність та структуру промислової власності.

55. Чим відрізняється винахід і корисна модель?
56. Розкрийте найважливіші характеристики промислового зразка як об'єкта інтелектуальної власності.
57. Назвіть умови реєстрації торговельної марки.
58. Чим відрізняється „комерційне найменування” від „торговельної марки”.
59. Назвіть випадки припинення чинності патенту. В яких випадках патент визнається недійсним?
60. Охарактеризуйте сутність та призначення найменувань місць походження товарів.
61. Чим відрізняється наукове відкриття від винаходу?
62. Які ознаки характеризують охороноздатність раціоналізаторської пропозиції.
63. Як відбувається оформлення прав на раціоналізаторську пропозицію.
64. У чому особливість охорони топологій інтегральних мікросхем.
65. Охарактеризуйте комерційну тасмніцю як об'єкт інтелектуальної власності.
66. У чому полягають критерії охороноздатності сорту рослин, породи тварин. Який строк чинності прав на сорт рослин, породи тварин.

7.2. РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА З ДИСЦИПЛІНИ ТА СХЕМА ПОТОЧНОГО ТА ЗАКЛЮЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, реферати, тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 36 до 60 балів.

Критерії та форми оцінювання роботи здобувачів вищої освіти

№ Змістового модулю	Форма контролю	Кількість заходів	оцінка		сума	
			min	max	min	max
1	- тестування	1	3	4	3	4
	- відповіді на дискусійні питання	3	1	1,5	3	4,5
	- виконання практичного завдання	3	1	2	3	6
	- самостійна робота	3	1	2	3	6
2	- тестування	1	3	4	3	4
	- відповіді на дискусійні питання	4	1	1,5	4	6
	- виконання практичного завдання	4	1	2	4	8
	- самостійна робота	2	1	2	2	4
3	- тестування	1	3	4	3	4
	- відповіді на дискусійні питання	3	1	1,5	3	4,5
	- виконання практичного завдання	3	1	2	3	6

	- самостійна робота	2	1	1,5	2	3
	Поточний контроль				36	60
Іспит		1			24	40
Разом з дисципліни		x	x	x	60	100

Здобувачі вищої освіти, що набрали менше 36 балів до сесії не допускаються. До складання іспиту такі можуть бути допущені тільки після того, як наберуть необхідну кількість балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
64 - 74	D	задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гірак Р. ГМО: сучасний стан проблеми [Електронний ресурс] // Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека. — Режим доступу: <http://libr.rv.ua/ua/virt/116/> — Назва з екрана.
2. Гойчук О.І. Продовольча безпека. Монографія. – Житомир:Полісся, 2004. – 348 с.
3. Ресит О. П., Сердюк О. В. Сільське господарство України і світовий продовольчий ринок (1861–1914 рр.) : Монографія. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2011. – 365 с.
4. Губенко В.І. Механізм зовнішньоекономічної діяльності АПК: процеси, тенденції та розвиток. – Біла Церква, 2002. – 261с.
5. Кандиба А.М. Зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник. – К.: Аграрна наука, 2001. – 262с.
6. Міжнародний агробізнес: Навч.посібник. – За ред. проф. Сіваченка І.Ю. – К.: ЦУЛ, 2003. – 208с.

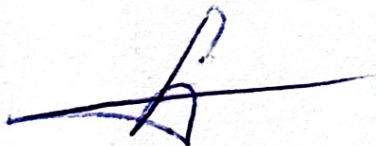
Допоміжна

7. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения. — М., 1999.
8. Бойко В.І. Україна і ринок: зовнішньоекономічні аспекти - К.: ІАЕ УААН, 2000. — С. 309-312.
9. Бойко В.І., Норманський М.І., Лазня В.В. Ринок продовольства. — К.: ІАЕ УААН, 1995. — 278с.
10. Бураковський І.В. Теорія міжнародної торгівлі. — К., 1996.
11. Власов В.І. глобальна продовольча проблема. — К., 2001. — 506с.
12. Галушко В.П. Економіка світового сільського господарства. — К.: НАУ, 1996. — 514с.
13. Фесина А.А. Зовнішньоекономічна діяльність АПК: стан, перспективи розвитку. — К.: ІАЕ УААН. 1999. - 64с.
14. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств : [підручник] / В.Г. Андрійчук. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К. : КНЕУ, 2002. — 624 с.
15. Гофман М.О. Економічна сутність аграрного ринку / М.О. Гофман [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.pdaa.edu.ua/sites/default/files.
16. Козик В.В. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини / В.В. Козик [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://readbookz.com/pbooks/book-37/ua/chapter-1920>.

Ресурси мережі Інтернет

17. Офіційний сайт Верховної Ради України. — Режим доступу : <http://www.portal.rada.gov.ua>.
18. Офіційний сайт Державної служби статистики України. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Програму розробив:
Доцент

Л.Ю.Прогонюк